

САДРЖАЈ

Предговор	7
ШПАНИЈА ОД АНТИКЕ ДО САВРЕМЕНОГ ДОБА	11
1. ШПАНИЈА: ИСТОРИЈСКО-ПОЛИТИЧКИ ОСВРТ	11
1.1. Општа политичка историја Шпаније	11
1.2. Историја политичке и територијалне организације власти у Шпанији	16
1.2.1. Доба Монархије	16
1.2.2. Прва и Друга република	19
1.2.3. Доба франкизма	22
2. УСТАВ ИЗ 1978. ГОДИНЕ И ИЗГРАДЊА НОВОГ ПОЛИТИЧКОГ СИСТЕМА	24
2.1. Крах франкизма и усвајање новог устава 1978. године	24
2.2. Политички систем Шпаније	28
2.3. Транзиција и демократизација у Шпанији	32
3. РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА ШПАНИЈЕ	35
3.1. Уставноправни оквир регионализације Шпаније	35
3.2. Историјско-политички модел регионализације: порекло назива и његове карактеристике	41
3.3. Аутономне заједнице (Comunidades Autónomas).....	49
3.3.1. Галиција	49
3.3.2. Кнежевина Астурија	50
3.3.3. Кантабрија	51
3.3.4. Кастиља и Леон	52
3.3.5. Ла Риоха	54
3.3.6. Навара	54

3.3.7. Арагон	56
3.3.8. Валенсијанска Заједница.....	57
3.3.9. Андалузија	58
3.3.10. Екстремадура	58
3.3.11. Кастиља – Ла Манча	59
3.3.12. Аутономна заједница Мадрид	60
3.3.13. Балеарска Острва	61
3.3.14. Канарска Острва	62
3.3.15. Регион Мурсија	63
3.3.16. Сеута и Мелиља	64
3.4. Отворена дебата: Шпанија као регионална или федерална држава?	64
ПАРТИЈЕ И ПАРТИЈСКИ СИСТЕМ У ШПАНИЈИ	71
1. ПОЛИТИЧКЕ ПАРТИЈЕ 19. И ПРВЕ ПОЛОВИНЕ 20. ВЕКА	71
1.1. Зачеци политичких партија у Шпанији	71
1.2. Идеолошки шаренолики партијски плурализам заустављен франкизмом.....	72
2. ОЖИВЉАВАЊЕ ПАРТИЈСКОГ ПЛУРАЛИЗМА НАКОН СЛОМА ФРАНКИЗМА	75
2.1. Партијски живот у време франкизма	75
2.2. Ренесанса шпанског вишепартијског система након 1975. године	76
3. РЕЛЕВАНТНЕ ПОЛИТИЧКЕ ПАРТИЈЕ НА НАЦИОНАЛНОМ НИВОУ – ОД УЏБЕНИЧКОГ БИПАРТИЗМА КА СТАБИЛНОМ ВИШЕПАРТИЗМУ	78
3.1. Дуга владавина социјалиста и народњака	78
3.2. Релевантне политичке партије на националном нивоу	80
3.2.1. Социјалистичка радничка партија Шпаније	80
3.2.2. Народна партија	82
3.2.3. Вокс	85
3.2.4. Подемос	88
3.2.5. Сијудаданос	89

4. РЕЗУЛТАТИ ОПШТИХ ИЗБОРА	
У ПРЕТХОДНИХ НЕКОЛИКО ЦИКЛУСА	92
4.1. Резултати општих избора 2015. године	92
4.2. Резултати општих избора 2016. године	93
4.3. Резултати општих избора априла 2019. године	94
4.4. Резултати општих избора новембра 2019. године	95
5. РЕЗУЛТАТИ ИЗБОРА ЗА ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ	
У ПРЕТХОДНИХ НЕКОЛИКО ЦИКЛУСА	96
5.1. Резултати избора за Европски парламент 2009. године	96
5.2. Резултати избора за Европски парламент 2014. године	97
5.3. Резултати избора за Европски парламент 2019. године	97
ВЕРСКА, ЈЕЗИЧКА И КУЛТУРНА СЛИКА ШПАНИЈЕ	99
1. РЕЛИГИЈСКА МАПА ШПАНИЈЕ	99
1.1. Рано хришћанство и Шпанија као стуб римокатолицизма	99
1.2. Јудаизам у Шпанији – трагични погром Сефарда 1492. године	102
1.3. Ал Андалуз – успон и пад ислама на Пиринејском полуострву	104
1.4. Савремена верска слика Шпаније – између римокатолицизма и атеизма	106
2. ЛИНГВИСТИЧКА МАПА ШПАНИЈЕ	109
2.1. Шпански језик – језик будућности	109
2.2. Галицијски језик	111
2.3. Астурлеонски језик	112
2.4. Валенсијански језик	113
2.5. Дијалекти на Балеарским Острвима	114
2.6. Арагонски језик	116
3. ШПАНСКА КУЛТУРА – НАСЛЕЂЕ СВЕТСКОГ ЗНАЧАЈА	
КОЈЕ ОСТАВЉА БЕЗ ДАХА	117
3.1. Шпанска књижевност – борба са ветрењачама као вечна инспирација	117

3.2. Шпанско сликарство – од Алтамира до Далија	119
3.3. Шпанска музика – музика коју слуша цео свет	122
3.4. Филм, обичаји и фестивали	124

МЕСТО И УЛОГА ШПАНИЈЕ У ЕВРОПИ И СВЕТУ

127

1. ШПАНИЈА У ЕВРОПскоЈ унији: ЛОКОТИВА ЕВРОПскоГ СОЦИЈАЛИЗМА

127

1.1. Процес приступања Шпаније Европској унији – убрзане евроинтеграције у симбиози са демократизацијом	127
1.2. Позиција Шпаније унутар Европске уније данас	130
1.3. Улога Шпаније у Брегзиту – етапа у дугој борби за очување Гибралтара	135

2. ШПАНИЈА И ГЛОБАЛНЕ СИЛЕ.....

138

2.1. Шпанија и Сједињене Америчке Државе	138
2.2. Шпанија и Русија.....	140
2.3. Шпанија и Кина	143

3. ШПАНИЈА И СУСЕДНЕ ЗЕМЉЕ

145

3.1. Шпанија и Француска	145
3.2. Шпанија и Андора	147
3.3. Шпанија и Португалија	149
3.4. Шпанија и Мароко	152

4. ШПАНИЈА И ЛАТИНСКА АМЕРИКА: „МАЈКА ОТАЏБИНА“ И ЊЕНА „ДЕЦА“

154

4.1. Нераскидиве историјске и културолошке везе Шпаније и Латинске Америке	154
4.2. Савремени изазови шпанско-латиноамеричких односа	156

СЕЦЕСИОНИЗАМ У КАТАЛОНИЈИ

159

1. Каталонија: историјско-политички осврт.....

159

1.1. Каталонија пре уједињења Шпаније	159
---	-----

1.2. Каталонија у доба империјалне Шпаније	162
1.3. Каталонија у доба Прве и Друге републике	164
1.4. Каталонија у доба Шпанског грађанског рата и франкизма.....	165
1.5. Савремена Каталонија након Устава из 1978. године	167
2. КАТАЛОНСКИ СЕЦЕСИОНИЗАМ	168
2.1. Неуспело проглашење Републике 1641. године	168
2.2. Лостауова Република Каталонија 1873. године.....	169
2.3. Каталонска република 1931. и 1934. године	170
2.4. Отпор франкизму: Национални каталонски фронт	172
2.5. Каталонски сецесионизам у постфранкистичкој Шпанији	173
2.5.1. Нови каталонски Статут 2006. године	173
2.5.2. Референдум 2014. и победа сецесионистичке коалиције на изборима 2015. године	175
2.5.3. Краткотрајна „Пуђдемонова Република“ 2017. године	177
2.6. Специфичности каталонског сецесионизма: ненасиље, републиканизам и демократија?	179
 СЕЦЕСИОНИЗАМ У БАСКИЈИ	 181
1. БАСКИЈА: ИСТОРИЈСКО-ПОЛИТИЧКИ ОСВРТ	181
1.1. Предшпански период	181
1.2. Баскија под шпанском круном	182
1.3. Баскија у доба Друге шпанске републике и Шпанског грађанског рата	184
1.4. Баскија у доба франкизма	185
1.5. Баскија након 1978. године.....	187
2. БАСКИЈСКИ СЕЦЕСИОНИЗАМ	188
2.1. Аранизам и стварање Баскијске националне партије	188
2.2. ЕТА – настанак и развој	190
2.3. Баскијски сецесионизам након 1978. године	192
2.4. Одлике баскијског сецесионизма: ванинституционалност, насиље и тероризам?	194

ОСТАЛИ СЕЦЕСИОНИСТИЧКИ ПОКРЕТИ У ШПАНИЈИ197

1. СЕЦЕСИОНИЗАМ У ГАЛИЦИЈИ.....	197
1.1. Галицијски провинцијализам и Препород у 19. веку	197
1.2. Рађање галицијског национализма почетком 20. века	199
1.3. Галицијски националистички блок: перјаница галицијског национализма у 21. веку	201
2. СЕЦЕСИОНИЗАМ У АНДАЛУЗИЈИ	204
2.1. Андалужански национализам: од анархизма до аутономије ..	204
2.2. Андалужански сецесионизам данас – од партијског деловања до друштвеног активизма.....	207
3. СЕЦЕСИОНИЗАМ У ОСТАЛИМ ШПАНСКИМ РЕГИОНИМА	210
3.1. Парадоксални кастиљански национализам и индепендизам	210
3.2. Канарски национализам и снови о независним Канарским Острвима	212
3.3. Шпански периферни национализми – игре без граница?	214

ШПАНСКИ МОДЕЛ РЕГИОНАЛНЕ ДРЖАВЕ У БОРБИ ПРОТИВ СЕЦЕСИОНИЗМА219

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ КАПАЦИТЕТИ ИСТОРИЈСКО-ПОЛИТИЧКОГ МОДЕЛА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈЕ ЗА СУЗБИЈАЊЕ СЕЦЕСИОНИЗМА	219
1.1. Широка политичка аутономија	219
1.2. Финансијска и економска аутономија	224
1.3. Механизми афирмације регионалног плурализма	228
1.4. Инструменти за очување јединства државе	230
2. СУЗБИЈАЊЕ СЕЦЕСИОНИЗМА У КАТАЛОНИЈИ	235
2.1. Каталонска политичка аутономија	235
2.2. Ограничена економска и финансијска аутономија: суштински генератор кризе?	241
2.3. Остале секторске политике: од образовне политике до сопствене полиције	253
2.4. Плурализам идентитета	261
2.5. Деценија политичке кризе.....	268

3. СУЗБИЈАЊЕ СЕЦЕСИОНИЗМА У БАСКИЈИ	284
3.1. Тријумф демократског политичког система над тероризмом ..	284
3.2. Традиционални економски пакт примерен савременом добу	294
3.3. Остале јавне политике у надлежности Владе Баскије	304
3.4. Помирење баскијског и шпанског идентитета?	310
3.5. Самоуправа као „прећутна реалност“?	315

БУДУЋНОСТ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ШПАНИЈЕ, КАТАЛОНИЈЕ И БАСКИЈЕ

321

1. ШПАНИЈА НА ПРАГУ УСТАВНИХ РЕФОРМИ?	321
1.1. Политичка нестабилност као генератор промене Устава из 1978. године	321
1.3. Предлози за реформу Устава Шпаније: кратак осврт	324
2. ФЕДЕРАЛИЗАЦИЈА КАО ТРАЈНО РЕШЕЊЕ?.....	327
2.1. Аргументи и предлози за федерализацију	327
2.2. Федерална Шпанија – увод у распад земље?	333
3. ЈАЧАЊЕ КАПАЦИТЕТА ШПАНСКЕ РЕГИОНАЛНЕ ДРЖАВЕ КАО ОДГОВОР НА СЕЦЕСИОНИСТИЧКЕ ЗАХТЕВЕ	335
3.1. Емпиријско истраживање ефеката регионализације у целој Шпанији	335
3.2. Степен прихваћености регионализације од стране грађана Шпаније	344
3.3. Могућност примене различитих теорија сецесије на случајевима Каталоније и Баскије	346
3.4. Оцена историјско-политичког модела регионализације Шпаније и предлози за његову реформу	350
4. УЛОГА И ЗНАЧАЈ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ОДНОСИМА ИЗМЕЂУ ШПАНИЈЕ, КАТАЛОНИЈЕ И БАСКИЈЕ	357
4.1. Европска унија и регионална политика	357
4.2. Однос Европске уније према сецесионизму	363
4.3. Однос Европске уније према каталонском и баскијском сецесионизму	366

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....371

ЛИТЕРАТУРА 377

БИОГРАФИЈА АУТОРА 413